

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663

Cap. 9. Circa tribunal ad quod deferendum sit ius decimas exigendi, & non
soluentis excommunicationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)

de Relig. l. 1. c. 36. n. 20. Filliuc. tr. 27. n. 249. Palao p. 2. tr. 10. p. m. 2. n. 9. Trull. l. 3. Decal. cap. 3. d. 2. n. 8 Bonac. de prac. Eccl. d. ult. q. 5 p. m. 3. n. 9. & alij.

67
Tenetur
quidem.

Tenetur quidem. Quia decimæ fructuum ex iustitia debentur Ecclesiæ. Igitur mora illa aut negligentia in colligendis fructibus contra iustitiam fuit: unde nocuementum, quod ratione negligentia illius, omissionisque provenit, debitori imputanda, ideoque restituere tenetur. Ita D. Thom. 2. 2. quæst. 87. art. 4. ad 4. Sotus lib. 9. de iust. quæst. 4. art. 2. ad 4. Et Trullench. asserit esse probabile. Leand. prac. 5. d. 2. quæstion. 18.

68
Probabilis
hoc.

Hoc probabilis. Nam falsum est, quod decimarum præceptum non extendatur ad fructus colligendos, sed solum ad collectos, ut iam vidimus.

DVBIVM VII.

Agricola fructus non collegit quia seminare, aut arbores excolere hoc anno noluit: teneturne adhuc, pro decimis satisficere?

69
Tenetur
quidem.

Tenetur quidem. Quia non seminando, aut colendo arbores, in causa fuit, ut Ecclesia suis decimis priuaretur. Sic nonnulli, quos pressis nominibus, refert Filliuc. tr. 27. n. 248 Et P. Suarius 10. t. de Relig. l. 1. c. 36. n. 19. docet idem teneri affirmare Auctores pro nostra sententia Dub. 6. relati, nempe D. Tho. 2. 2. quæst. 87. art. 4. ad 4. & Sotus lib. 9. de iust. q. 4. art. 2. ad 4.

70
Non tenetur.

Non tenetur. Quia Decimarum præceptum, non obligat colonos, ut semina spargant, aut ut arbores excolant: sed solum ad decimas impertiendum de fructibus, quos de facto percipiunt, vel percepturi fuerant, si eorum culpa non perissent. Ita Palao p. 2. d. vni. punct. 2. n. 9. Suar. citatus, n. 1. & 9. Filliuc. tr. 27. n. 248. Bonac. de prac. Eccl. d. ult. q. 5. punct. 3. n. 9. Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. 2. num. 8. Fagundez præcep. 5. lib. 1. cap. 6. num. 10.

71
Idem assero.

Certe Ecclesia dominium gerit quoad decimarum perceptionem in fructibus productis, non autem in prædiis, vel arboribus. Cum ergo dominium prædiorum, ac arborum apud colonos maneat, possunt hi pro libito uti re sua, semina spargere, arbores excolere. Nec enim eadem militat ratio de eo qui non vult excolendæ terræ operam dare, ac de illo, qui fructus iam productos, in quos Ecclesia iam habet dominium, destruit, aut causa moralis damni eiusmodi existit. Scio tamen amicissimum meum Castro Palao addidisse opportunè, posse in hoc casu Ecclesiam parochianum compellere, ut agrum per se, aut colonos administraret, ut valeat integre decimas persolvere: et si noluerit ille, posse de facto Ecclesiam colonum constituere. Consonant Abbas, & Suarius.

CAPVT IX.

Circa Tribunal, ad quod deferendum sit ius Decimas exigendi, & non solventis excommunicationem.

DVBIVM VIII.

An indices seculares possint, de causa Decimarum cognoscere, quando decima data sunt laicis, etiam Principibus, Summi Præsulis concessione?

72
Videtur, ius decimas exigendi, spirituale esse. Quia competit Ecclesiæ Ministris ob spirituale regnum, ministerium, nempe verbi diuini & Sacramentorum. Ideoque ad

decimarum perceptionem requiritur consensu, vel Clericatus, tanquam quid reddens aptitudinem ad illas percipiendas. Unde petendæ sunt coram Ecclesiastico Iudice, cap. Parochianos, de de. im. Nam spiritualis causa ad solummodo Ecclesiasticum Iudicem spectat. Clement. Dispensatio, de iud. cis. & cap. Determinamus, eodem titulo. Quod adeo est verum, ut nec etiam Iudex Ecclesiasticus simul cum seculari de causa iuris decimarum iudicare valeat etiam ratione compromissi. cap. Contingit, de arbit. Quæstioni autem de, num possint Iudices seculares cognoscere de causa decimarum, quando hæc data sunt in feudum laicis etiam Principibus, Romani Præsulis concessione?

73
Possunt planè. Quia si decimæ laico in feudum data: Summi Pontificis privilegio causa coram Iudicibus Ecclesiasticis agi deberet, forsitan laicorum iuri detraheretur: Iudices enim Ecclesiastici facillè laicos eluderent, & quæis possent viribus eorum privilegium obviare contenderent, & vel ex toto, vel ex parte abrogare niterentur. Sic Conarruuius in Pract. qq. ca. 35. num. 2. Rupelli. Guilielm. Chananeus citati ab Azorio lib. 7. cap. 37. numero tertio. Alfons. Narbona in tert. part. noue recopil. lib. quart. tit. 21. leg. 26. numer. 11. citans Gomez de Leon. Castro Palao tom. 2. tractat. 10. dub. vnic. punct. 15. numer. 6. si decimæ data sint in feudum perpetuum, & non pro tempore limitato, in quo contestatur Trullench. libro tertio, Decalogi capite tertio, dubio octavo, numero 11.

74
Minimè possunt, nisi id expresso privilegio laicis huius Romanus Pontifex concesserit. Quia licet feudum datum secularibus in seculum, seculare sit, quia tamen à iure spirituali dependet, & oritur nempe à Decimarum iure, censeri omnino debet res spiritualis, non profana, aut civilis. Ita F. Ederic. consil. 254. Rebuffi. de decim.

cin. q. 10. n. 35. & 39. Azor lib. 7. c. 37. q. 3. Fagund. prac. 5. l. 3. cap. 5. numer. 5. Diana p. 1. r. 2. resolut. 91.

Longe veriore hanc sententiam esse existimo. Nam quando Summus Præfatus decimas sæcularibus concedit in feudum, non ideo censendus de facto transferre lites causarum circa decimas ad sæculare forum, nisi id exprimat in concessione feudi. Licet enim dominium huiusmodi decimarum, nempe fructus illarum, omnino spectet ad laicos, & feudum sæculare censetur: tamen quia oritur, ac dependet ab Ecclesiastico spiritali iure, non potest Iudex laicus de huiusmodi causis cognoscere. Azorius.

DVBIVM IX.

Quando lis super Decimas non est iuris, sed facti: verbi gratia, si queratur, Solveritne Antonius decimam debitam: debeat ne solvere Paulus, an Petrus? Potestne coram Iudice sæculari discutiri?

76 **C**ertum mihi ad Iudices Ecclesiasticos pertinere litem quando iuris est, non facti: Quia ius decimarum spirituale est, ideoque ad Tribunal Ecclesiasticum debet attingere, decisio, cuiusnam sit decimarum ius. Queritur autem, nunc quando lis non est iuris, sed facti, verbi gratia, si ad iudicium vocetur, Solveritne Antonius decimam debitam? vel an debeat solvere Paulus, an Petrus? Possit coram Iudice sæculari discutiri?

77 **P**otest quidem. imo debet coram Iudice civili agi. Quia questio ad decimas attingens de facto est, amittit illam connexionem, quam cum rebus spiritualibus habet, unde solum ad forum sæculare spectat. Sic Frederic. conf. 245. Zerola in praxi Episcop. part. 1. v. Decima. alios citantes.

78 **N**on potest. Quia re vera decimarum causa licet sit facti est spiritualis, vel rebus spiritualibus annexa, vel ex spirituali iure decimarum descendens: ergo solummodo ad Ecclesiasticum Iudicem spectare potest. Ita Homobon. Exam. Eccl. p. 1. r. 8. c. 8. q. 14. Azor. p. 1. l. 7. c. 36. q. 5. Raph. de la Torre 2. 1. tom. 2. q. 87. d. 8. n. 5. & alij apud ipsos.

79 **C**rediderim huiusmodi causas nempe de facto mixti fore esse, vel coram Ecclesiastico, vel coram sæculari Iudice possunt discutiri. An non quotidie vides Episcopos censuris, & poenis cogere laicos ad restituendas decimas furto ablatas, & ad solvendas illas, quæ non sunt solutæ? Igitur si lis apud Iudicem Ecclesiasticum impetit exordium, haud est ad sæcularem ferenda, geri enim coram utroque potest, ita ut valeat unus alterum prævenire. Mecum Suar. tom. 1. de Relig. l. 1. c. 38. n. 16. Palao tom. 2. r. 10. punct. 15. numer. 5. Fagundez precept. 5. l. 3. cap. 5. numer. 2. & 12. Diana part. prim. tract. 2. resolut. 90.

DVBIVM X.

Clerici petunt decimas à laico, qui præscriptione, vel consuetudine immemorabili nunquam eas persoluit: potestne hic, eam causam coram sæculari Iudice discutere, eiusque auctoritate contra Clericos se defendere?

Potest quidem. Quia non est questio de iure, sed de facto. Et in Hispania, & Francia talis decimarum causa coram Iudice sæculari agitur, & Episcoporum iusta, si ad eos deferatur causa inhibetur. Sic Covarruvias qq. pract. c. 35. numer. 2. & l. 1. Variarum. capit. 17. numer. 18. & apud G. Arianum part. 2. disceptat. forens. cap. 238. n. m. Roland. Menoch. Guido, Peregrin. Minsinger, & alij Palao autem part. 2. tractat. 19. punct. 15. n. 7. asserit, hanc sententiam esse veram, quando Ecclesia petit decimas existimans, laicos privilegium non habere, aut non præscripsisse: non vero quando petit indicans præscriptionem non esse legitimam, vel privilegium esse invalidum: tunc enim ad iuris, non ad facti questionem lis pertinet.

Non potest. Quia talis lis est iuris, non facti: imo dato quod esset facti, & non iuris, adhuc ad Ecclesiastici Iudicis tribunal attingeret, causa enim de decimis spiritualis est: de causis vero spiritualibus laici nequeunt iudicare. Ita Azor. lib. septim. capit. 16. questio. 4. & 7. Rebuff. tractat. de decim. questio. 10. Tanner. 2. 2. dub. quint. questio. 1. r. 1. dub. secund. numer. 40. Gratian. pars secund. disceptat. forens. capit. 38. numer. quart. Putæus. lib. prim. decision. 161. Diana parte prima. tractat. secund. resolut. 92. Fagundez precept. quint. libr. 1. r. 1. capit. quint. numer. 10.

Existimo consuetudinem illam corruptellam esse, ac proinde locum non habere, nam cum iure Canonico pugnat. Quare nisi Romani Præfatus privilegio, vel expresso eius consensu approbetur, non valet, nec sufficit si dicant primæ sententiæ Auctores, eam permissam, permittitur namque quia commode impediri non potest: aut inficio Pontifice, & reclamante impeditur. Vnde cum Fagundez hanc sententiam planè veram esse crediderim.

DVBIVM XI.

An conductor laicus decimarum debeat, coram Ecclesiastico Iudice conveniri, quando conductæ, vel locatæ decima pretium solvere renuit?

Non debet coram Ecclesiastico Iudice conveniri, sed coram sæculari. Quia causa hæc, scilicet implendi contractum initum, & promissis standi de persolvendo pretio conductæ, aut locatæ decimæ est mere profana, ac civilis, quæ ad solum civilem Iudicem pertinet.

re videtur. Sic Castro Palao tom. 2. tract. 10. d. vnic. punct. 1. §. num. 9. Trullench. lib. 1. Decalog. cap. 3. dub. 8. num. 11. Covarruvias qq. practie. cap. 3. §. num. 1. Gutierrez ibid. lib. 3. question. 26. numer. 10.

84 Debet non coram seculari, sed coram Iudice conveniri Ecclesiastico. Quia omnes causae decimarum siue iuris, siue facti sint, debent coram Iudice Ecclesiastico tractari: nam vel spirituales sunt, vel ab illis habent ortum. Itaque licet in casu nostro non sit lis de decima, sed de pretio locata, vel conductae solvendo, tamen ad Iudicem Ecclesiasticum spectat de illa iudicare: effluit enim à causa decimarum, quae per se ad illum spectat. Ita Tanner. 1. 1. d. 5. quas. 3. dub. 2. num. 40. Diana part. 1. tract. 2. resol. 94. & part. 3. tract. 2. resol. 50. Azor. libro septimo, capite 3. 6. question. 6. Leander prac. 5. dub. 2. q. 33.

85 Cum probabilis sit mihi, omnes causas decimarum siue iuris, siue facti sint, debere coram Iudice Ecclesiastico pertractari, sententiam hanc probabiliorē esse affirmo, addens tamē probabilem satis etiam esse mei Fagundez sententia asserentis *praecept. 5. libr. 3. cap. 5. num. 11.* posse conductorem hoc in casu iudicium vocari tam apud Iudicem Ecclesiasticum, quam civilem, eo quod putet eam mixti fori esse causam.

DVBIVM. XII.

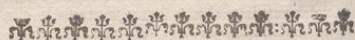
An qui decimas non solvit, sit iure ipso excommunicatus?

86 Est planē. Quia retinens decimas Sacrilegium perpetrat cap. Decimas ibi: Sciant, se sacrilegi crimen committere, & aeterna damnationis periculum incurere. Ideoque est ipso iure excommunicatus, cap. Canonica, 11. question. 3. cap. Cum causa, asserente Glossa de sentent. excommunicati. Sic Rebuff. de decim. q. ultim. num. 15. addens debere singulis diebus Dominicis eum, qui decimas non solvit, ē Curatis excommunicatus publicari. Andre Hispan. Episc. in reg. decim. q. 2.

87 Non est. Quia id apertē colligitur ex cap. Statuimus, 16. quas. 1. & ex Concilio Matiscenensi II. ubi statutum est, quod omnes, cuiuscunque gradus, vel conditionis sint, decimas integras solvant iis, quibus iure debentur, alioqui excommunicationi subiiciantur. Audi Tridentinum sess. 25. cap. 12. Qui Decimas aut subtrahunt, aut impediant, excommunicantur. Nec crimine, nisi plena restitutione secuta, absoluantur, Ita Barbosa in collect. Concil. ad cap. 12. sessionis 25. & de iure univ. cap. 16. §. 4. citans multos. Navarr. sum. cap. 21. n. 32. Azor. lib. 7. cap. 37. question. 9. Fagundez prac. 5. libr. 3. capite. 6. numer. 3. & alij communiter.

88 Certum mihi, & omnibus, vno dempto Rebuffo, hanc excommunicationem non esse latae sententiae, sed ferentiae, ut patet ex illis verbis: Excommunicationi subiiciantur, & Excommunicentur. Porro addit ibi Concilium Tridentinum. Nec ab hoc crimine nisi plena restitutione secuta absoluantur. Vnde dubitas, an, non obstantibus hisce verbis, sufficiat remissio decimae facta ab eo, cui debetur, ut quis

ab excommunicatione valeat liberari, & absolvi? Respondeo, sufficere. Quid enim quæso magis refert, ut solvas debitum creditori tuo, quam ut ille id tibi remittat? Ac proinde idem est plena remissio, ac plena restitutio. Præterea in Clement. 1. de decim. etiam excommunicantur omnes, ac quicumque Religiosi, qui decimas Ecclesiis debitas, & ad ipsos iure aliquo, vel causa legitima non pertinentes usurpant, aut usurpare audent dolis, ac malis artibus: & qui prohibent Ecclesiis decimas solvi ex animalibus suorum familiarium, vel pastorum: vel ex aliis animalibus, quæ suis permiscuntur: vel ex illis, quæ in Ecclesiis frugum emunt; & si admoniti ex his intra mensem non desistunt, aut si id, quod temerario ausu usurparunt, intra duos menses post admonitionem non restituerint iis, quibus iure debetur, excommunicationi subiiciuntur: quæ excommunicatio in iure nulli reservatur. Item in Clement. Cupientes, de panis, excommunicatione afficiuntur omnes Religiosi, qui suis concionibus, vel alias aliquid proferunt, ut auditores suos detrahant à decimarum solutione iis Ecclesiis præstanda, quibus debentur. Item omnes Religiosi, qui in Confessionibus audiendis nullos scrupulos iniiciunt penitentibus circa solutionem decimarum. Qui quidem tandiū facto ipso suspenduntur, donec eos, quorum confessiones audierunt, admoneant, si commodè possint, ut decimas solvant: alioqui id non facientes ipso facto excommunicantur, si concionari audeant, prædicta admonitione non facta. Demum adnoto, eum, qui non solvit, aut restituit decimas, post admonitionem, quæ debet præmitti ex cap. pervenit, de decim. & excommunicationis incursum, etiam Ecclesiastica sepultura privari. Sic enim habetur in cap. Prohibemus, de decim. Sic omnes. Lege Fagundium.

CAPVT X.

Circa Decimas Personales.

DVBIVM XIII.

An vi iuris Canonici debeantur decime de bonis immobilibus, quæ per donationem, vel testamentum, vel hereditariam successionem acquiruntur?

ERTVM est, attento Canonico iure, soluendam esse Ecclesiæ omnem decimam, nempe Personalem, Prædialem, & Mixtam. Quia sic habetur in cap. Non est, cap. Ex transmissa, & Cap. Pastoralis, de decim. Igitur ex Ecclesiæ præcepto de omnibus rebus, quæ nobis diuino munere proveniunt, est decima Ecclesiæ soluenda. Merito autem hoc præceptum tam generale impositum ab Ecclesiā

89
Nonnulla
recol.